

significat interest aliqd inf ipm ⁊ citharā ⁊
 Interesse dicūt q̄ norūt: eo q̄ cōcauum il-
 lud lignuz cui chorde sup̄tēdūt: vt resonēt
 in sup̄iore pte h̄z psalteriū: citharaz in infe-
 riore: ⁊ qz spūs desup: caro de terra signifi-
 cari videt: p psalteriū spūs: p citharam ca-
 ro. Et qz duas dixerat reduciōes nostras
 ab abyssis terre: vnam fm spūm in spe: al-
 teram fm corp⁹ i re: audi eas duas. Etenī
 ego cōfitebor tibi in vasis psalmi veritatē
 tuā. Hoc fm spiritum. Quid de corpore?
Psallā tibi in cithara sanct⁹ israel.
 Iterū hoc audi: ppter ipm iterum ⁊ iterū.
Erultabunt labia mea cū psallaz
tibi. Sed labia solēt dici ⁊ interioris hoīs
 ⁊ exterioris. Incertum est quō posita sint
 labia. Sequitur ḡ. **Et aīa mea quam re-**
demisti. Ergo de labijs interiorib⁹ salua-
 ti in spe: reducti ab abyssis terre: i fide ⁊ ca-
 ritate: expectantes tñ adhuc redēptionem
 corpis nri: quid dicim⁹? Jam dixit. **Et aīa**
mea quam redemisti. S; ne solā animā re-
 demptā putares: in q̄ nunc audisti vnum
 iter. Adhuc aut inq̄r: **Quid adhuc? Ad-**
huc aut ⁊ lingua mea. Ergo iā lingua
 corpis: tota die meditabit iusticiam tuaz:
 id est in eternitatē sine fine. Sed qñ b: **Iā**
in fine seculi: in resurrectione corpis: ⁊ imu-
tatione in angelicū statum. Un̄ b pbat: qz
 de fine dicit: **Adhuc aut ⁊ lingua mea to-**
ta die meditabit iusticiā tuā. **Cū cōfusi**
fuerit ⁊ erubuerit: qui querūt ma-
la mihi. Qñ confundent: qñ erubescēt:
 nisi in fine seculi: Quobus enī modis con-
 fundent: aut cū credunt in christū: aut cuz
 venerit christus. Nam q̄diu b est ecclesia:
 q̄diu gemit triticū inter paleas: q̄diu ge-
 munt spice inter zizania: q̄diu gemūt va-
 sa miscōie inter vasa ire facta in contume-
 liam: q̄diu gemit liliuz inf spinas: non de-
 erūt inimici qui dicant: **Qñ moriet ⁊ per-**
ibit nomen eius: id est: ecce veniet tps vt
finiant: ⁊ non sint christiani. Sic ceperunt
 ex aliquo tpe: ita vsqz ad certū tps erunt.
 S; cū ista dicūt ⁊ sine fide moriunt: ⁊ per-
 manet ecclesia p̄dicās brachiū dñi oī gene-
 rationi sup̄uenture. Veniet ⁊ ipse vltim⁹ in
 claritate sua: resurgēt oēs mortui: q̄sqz cuz
 causa sua: sepabunt boni ad dexterā: mali
 aut ad sinistram: ⁊ pfundent q̄ insultabāt:
 erubescēt q̄ garriebant: **Et sic lingua mea**
post resurrectionē meditabit iusticiā tuaz:
tota die laudē tuā: Cū pfusi fuerint et eru-
buerint qui querunt mihi mala.

Alia lra
 vbi cantauero

Alia lra
 treuerii

Explicit Tractatus de ps. LXX.

Incipit Tractatus de ps. LXXI.

In Salomone: quidem psal-
 mi hui⁹ titulus p̄notat. S; hec in
 eo dicunt q̄ non possint illi Salo-
 moni regi isrl fm carnē iuxta ea q̄ de illo s̄a-
 cta scriptura loquit conuenire: Dño autē
 christo aptissime p̄nt. Un̄ intelligit etiā ip-
 sum: vocabulū Salomonis ad figuratā si-
 gnificationē adhibitu: vt in eo christus ac-
 cipiat. Salomon q̄ppe interpretat pacific⁹:
 ac p hoc tale vocabuluz illi verissime atqz
 optie p̄gruit: per quē mediatorem ex inimi-
 citijs accepta remissione pctōz reconcilia-
 mur deo. Etenī cū inimici essem⁹ recōcilia-
 ti sum⁹ deo p mortē filij ei⁹. Idem ipse ē il-
 le pacificus q̄ fecit vtraz vnū: ⁊ medium
 parietē macerie soluēs inimicitias i carne
 sua: legē mandatorz in decretis euacuās:
 vt duos cōderet in se in vnū nouū hoīez:
 faciēs pacē: Ipse veniēs euangelizauit pa-
 cem his q̄ lōge: ⁊ pacem his q̄ ppe: Ipse in
 euāgelio dicit: **Pacē relinquo vob: pacem**
meā do vob: Et multis alijs testimonijs do-
min⁹ christus pacific⁹ esse monstrat: nō fm
pacē quā nouit ⁊ q̄rit hic mūdus: s̄ illā pa-
cem de q̄ dī apud p̄pham: Dabo eis sola-
cium vtraz: pacē sup pacē: cū scz paci recon-
ciliatiōis addit̄ par̄ immortalitatē. Nā post
 oīa reddita q̄ p̄misit deus: nouissimaz pa-
 cem nos expectare debere: q̄ cū deo viuā-
 mus in eternū: idēz p̄pheta oñdit vbi ait.
 Dñe deus noster pacē da nobis: oīa enīz
 dedisti nob. Pax erit plane illa p̄fecta qñ
 nouissima inimica destruet morē. Et i quo
 erit b nisi in pacifico illo recōciliatore no-
 stro: Sicut enī in Adam oēs moriūt: sic et
 in christo oēs viuificabunt. Quō ḡ inue-
 nimus verū Salomone: b est verū pacifi-
 cum: quid deinde psalmus ipse de illo do-
 ceat: attendam⁹. **Expositio psalmi.**

Deus iudiciū tuū regi da: et
 iusticiam tuam filio regis.
 Bomin⁹ ipse in euangelio dicit.
 P̄ nō iudicat quēqz: s̄ omne iudiciuz de-
 dit filio: Hoc est ḡ: Deus iudiciū tuum re-
 gi da. Qui rex etiā filius est regis: qz ⁊ de⁹
 pf vtraz rex est. Ita scriptū ē: qz rex fecit nu-
 ptias filio suo. Adore aut scripture idē re-
 petitur. Nam qz dixit: iudiciū tuuz: hoc
 aliter dixit: iusticiam tuaz: ⁊ qd dixit: regi:
 hoc aliter dixit: filio regis: sicut est illud.
 Qui habitat in cel: iridebit eos: ⁊ dñs s̄b
 sannabit eos. Qd est: qui habitat in cel:

Est et dñs: et quod est iridebit eos: hoc est: subfannabit eos. Et Celi enarrat gloriam dei: et opa manuum eius annunciat firmamentum: Celi repetiti sunt nomine firmamenti: et quod dictum est gloriam dei: repetitum est opera manuum eius: et quod dictum est enarrat: repetitum est annunciat. Iste autem repetitio est multum eloquia diuina commendat: siue eadez vba alia sententia: siue alijs vbis eadem sententia repetat: et maxie reperit in psalmis: et in eo genere finionis quo animi est mouedus affectus. Beinde sequitur. **Judicare populum tuum in tua iusticia: et pauperes tuos in iudicio.** Rex patet regi filio ad quam rem dedit iudicium suum et iusticiam suam: satis ostendit cum dicit: **Judicare populum tuum in iusticia:** id est ad iudicandum populum tuum. Talis locutio est apud Salomonem: **Proverbia Salomonis filij David: Scire sapiam et disciplinam: hoc est puerbia Salomonis: ad sciendam sapiam et disciplinam: ita iudicium tuum regi da: Judicare populum tuum: id est iudicium tuum da ad iudicandum populum tuum.** Quod autem ait **pus populum tuum:** hoc ait posterius **pauperes tuos:** et quod ait **pus in iusticia:** hoc posterius in iudicio: more illo repetitio est: **Ubi sane demonstrat populum dei pauperem esse debere: id est non superbum: sed humile.** Beati enim pauperes spiritu: quoniam imperium est regnum celorum. Quia paupertate etiam beatus Job pauper fuit: et antequam magnas illas terrenas diuitias amisisset. Quod idem commemorandum putauit: quoniam sunt quidam qui facilius omnia sua pauperibus distribuunt: quam ipsi pauperes dei fiat. Inflatum enim iactantia qua putant sibi esse tribuendum: non gratie dei quod bene viuunt: et ideo iam nec bene viuunt: quia tunc bona opera facere videant. Be suo quippe habere se putant: et gloriantur quasi non acciperint: diuites sui non pauperes dei: abundantes sibi non egentibus deo. Sed ait apostolus. **Si distribuero omnia mea pauperibus et tradidero corpus meum ut ardeam: caritatem autem non habeam: nihil mihi prodest.** Tamen dicitur: **Si distribuero omnia mea pauperibus: et pauper dei non fuero: nihil mihi prodest.** Caritas enim non inflat: nec est vera caritas dei in eo qui ingratus est spiritui sancto et per quem diffundit in cordibus nostris caritas eius. Et ideo tales non pertinent ad populum dei: quia non sunt pauperes dei. **Pauperes quippe dei dicuntur: nos autem non spiritum huius mundi accepimus: sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus quod a deo donata sunt nobis.** Nam cum et in ipso psalmo per

pter suscepti hominis factum: quo verbum caro factum est: dicat deo patri regi: iusticiam tuam da filio regis: nolunt isti sibi dari iusticiam: sed a semetipsis eam habere possunt. Ignorantes enim dei iusticiam et suam volentes constituere: iusticie dei non sunt subiecti. Non sunt itaque: ut dixi pauperes dei: sed diuites sui: quia non sunt humiles: sed superbi. Veniet vero ille iudicare populum dei iusticia: et pauperes dei in iudicio: et eo iudicio discernet a diuitibus eorum pauperes suos: sed quos paupertate sua fecit diuites suos. **Clamat ei quippe populus pauper: Judica me deus et discerne causam meam de gente non sancta.** Quod autem mutato verborum ordine: cum prius dixisset: **Deus: iudicium tuum regi da: et iusticiam tuam filio regis: pus ponens iudicium: deinde iusticiam: pus iudicium posuit: deinde iudicium dicens. Judicare populum tuum in iusticia: et pauperes tuos in iudicio: magis ostendit iudicium se appellasse iusticiam: nihil interesse demonstrans quo ordine ponat cum idem signat. Solet enim dici iudicium prauum quod iustum est: iusticiam vero iniquam vel iniustam dicere non solemus. Si enim praua et iniusta erit: nec iusticia iam dicenda est. Proinde ponendo iudicium atque iusticie nomine repetendo: satis edocet prope se appellare iudicium quod per iusticia poni solet: id est quod in male iudicando intelligi non potest. Ubi enim dominus dicit: nolite iudicare personalem: sed rectum iudicium iudicate: ostendit esse posse prauum iudicium: cum dicit rectum iudicium iudicate. **Benignus illud vetat: hoc precipit.** Cum vero sine ulla adiectione dicit iudicium: continuo iustum vult intelligi: sicut est quod ait: **Relinquitis grauiora legis misericordiam et iudicium: et illud quod Hieremias dicit: faciens diuitias suas non cum iudicio: Non ait: faciens diuitias prauo: vel iniusto iudicio: vel non cum iudicio recto aut iusto: sed non cum iudicio: iudicium non appellat: nisi quod rectum ac iustum est.** **Suscipiant montes paces populo: et colles iusticiam.** Montes maiores sunt: colles minores. Rursum ergo hi sunt quos alius habet psalmus: pusillos cum magnis. Isti sunt quippe: montes exultauerunt sicut arietes: et isti: colles sicut agni ouium. In exitu israel de egypto: id est in populi dei liberatione ab huius seculi seruitute. **Excellenti ergo sanctitate eminentes in ecclesia montes sunt: qui idonei sunt et alios docere: sic loquendo ut fideliter instruantur: sic viuendo ut salubriter imitentur.** Colles autem sunt illorum excellentiam suam obedientiam subsequentes. **Quare ergo****

Elia lra n habet

montes pacē et colles iusticiā: An forte nihil interesset: etiam si ita diceret: Suscipiant montes iusticiāz pplo: et colles pacem: Utrisque enī iusticia et utriusq; pax necessaria est: et fieri potest ut alio noīe pax appellata sit ipsa iusticia. **Hec est enī vera pax: nō q̄lem iniusti inter se faciūt.** An potius cū distinctione non p̄tēnenda intelligendū ē quod ait: Montes pacē et colles iusticiāz: **Excellentes q̄ppe in ecclia paci debēt vigilantē intentiōe cōsulare: ne p̄pter suos honores supbe agēdo se scismata faciāt unitatis cōpage disrupta.** Colles autē ita eos imitando et obediendo subsequant: ut eis christum antepōnāt: ne maloz montiū qm̄ vident excellere vana auctoritate seducti: se a christi unitate dirumpāt. **Id dictum est: Suscipiāt montes pacē pplo. Dicāt q̄dē: Imitatores mei estote sicut et ego christi.** **Sz rursus dicāt: Licet si nos aut angelus de celo vobis annūciauerit p̄terq̄ qd̄ accepistis anathema sit. Dicāt etiā: Nunq̄d Paulus p̄ vobis crucifixus est: aut in nomine Pauli baptizati estis? Ita suscipiāt pacem pplo dei: id est paupibus dei: nō illis: sed cū illis regnare cupiētes.** Illi q̄z n̄ dicant: **Ego sum pauli: ego autē apollo: ego vō cephe: s̄ omnes dicant: ego sū christi.** **Hec est iusticia nō antepōnere suos domino: nec equare: ita leuare oculos in mōtes vnde veniat auxiliū sibi: ut tñ auxiliū suum nō sperent a mōtibz: s̄ a dño qui fecit celū et terrā.** **Pōt et sic cōuenientissime intelligi: Suscipiāt mōtes pacē pplo: ut pacem intelligamus in recōciliatiōe q̄ deo reconciliamur: montes q̄ppe eā suscipiūt populo eius.** **Hoc ap̄tus itaq; testat. Cetera transierūt: ecce facta sūt noua: omnia autē ex deo qui recōciliavit nos sibi p̄ christum et dedit nobis mysteriū recōciliatiōis.** **Ecce quō suscipiūt mōtes pacē pplo ei⁹.** **Be⁹ enī erat in christo mūdū recōciliās sibi: nō reputans ill' delicta eozū: et ponens in nob' vbum reconciliatiōis.** **In q̄bz: nisi i mōtibz q̄ suscipiunt pacem pplo eius: Quo circa legati pacis subsequēnt adiungūt et dicunt: Pro christo q̄ legatiōe fungimur tanq̄ deo exhortante p̄ nos obsecramus p̄ christo reconciliari deo.** **Hanc pacē suscipiāt montes pplo eius: id est: p̄dicationē legationēq; pacis ei⁹.** **Colles autē iusticiāz s̄ est obediētia: qd̄ est in hoībz et in omī rationali creatura: oīs iusticie origo atq; p̄fectio: ita ut duoz hoīm: id est Adā q̄ fuit**

caput mortis n̄re: et christi q̄ est caput salutis nostre. **Hec cōmēdet magna distinctio: qz sicut p̄ obediētiam vnius hoīs peccatores cōstituti sunt multi: ita p̄ et obediētiaz vnius hoīs iusti p̄stituent multi.** **Suscipiāt q̄ montes pacē pplo: et colles iusticiā: ut hoc mō utriusq; concordantibus fiat qd̄ scriptū est: Iusticia et pax osculate sunt se.** **Ad vō alij codices h̄nt: suscipiant mōtes pacem pplo et colles: utrosq; q̄ p̄dicatores euangelice pacis intelligendos puto: siue p̄cedentes siue subsequētes.** **In his autēz codicibus illud sequitur. In iusticia iudicabit paupes ppli.** **Sed illi magis codices approbantur: qui h̄nt quod supra exposuimus: Suscipiāt mōtes pacem pplo: et colles iusticiāz.** **Aliqui autem habent populo tuo: aliq̄ non habent tuo: s̄ tantūmodo pplo.** **Iudicabit paupes populi: et saluos faciet filios pauperū.** **Pauperes et filij pauperū idem ipi mihi videntur: sicut eadem ciuitas est syon et filia syon.** **Si autē distinctius intelligendum est paupes accipimus mōtes: filios autē pauperū colles: velut p̄phetas atq; apostolos paupes: filios autē eozū: id est q̄ sub eozum auctoritate p̄ficiūt filios pauperū.** **Q̄ vō supradictū est: iudicabit: et postea saluos faciet: quedam velut expositio est quō iudicabit.** **Ad hoc enim iudicabit ut saluos faciat: id est a p̄dendis damnādisq; discernat: q̄bz donat salutē patam reuelari i tēpore nouissimo.** **A talibus q̄ppe illi dicit: Ne p̄das cum impijs aiām meā: et Iudica me deus et discerne causam meā de gente non sancta.** **Considerandū etiā qd̄ non ait: Iudicabit paupem pplm: sed paupes ppli.** **Supra enī vbi dixit: Iudicare pplm tuuz in iusticia: et paupes tuos in iudicio: eundē dixit pplm dei quos paupes ei⁹: id est tantūmodo bonos et ad dexterā p̄tē p̄tinentes.** **Quia vō in h̄ seculo s̄ dextri s̄nistrisq; pascunt: q̄ velut agni et hedi i fine sepandi sunt: totū sicut cōmixtus ē: nōmie ppli nuncupauit.** **Et qz iudiciū etiāz h̄ i bono ponit: id est ad saluos faciēdos: id ait: Iudicabit paupes ppli: id est eos ad salutem discernet q̄ sunt in pplo paupes.** **Iā q̄ sint paupes sup̄ exposuimus: hos et egenos intelligim⁹.** **Et hūiliabit calūniatorem.** **Nullus melius q̄ diabolus h̄ calūniator agnoscat.** **Calūnia eius ē: nūqd̄ gratis colit Job deū: Hūiliauit autē illum dñs Iesus gr̄a sua: suos adiunās ut grat**

desi colat: id est delectent in dño. **H**umiliavit etiam sic: qz cū diabolus: id est pnceps hui mundi nihil in eo inuenisset: occidit p calūnias iudeoz: quib⁹ est vsus calūniator vasis suis operans in filijs diffidēie. **H**umiliatus est em: qz ille quem occiderāt resurrexit z regnū abstulit mortis: cuius ille potestate ita gerebat: vt ex vno homie quem decepat: oēs p mortē traheret ad cōdemnationē. **S**ed humiliat⁹ est: quoniā si ob vni⁹ delictū mors regnavit p vni⁹: multo magis qui abūdantiā grē z iusticie accipiūt in vita regnabūt p vni⁹ Iesum christū: q̄ humiliavit calūniatoris falsa crimia: iniquos iudices: falsos testes: vt eū pderet imittentē. **E**t pmanebit sol: vel pmanebit cum sole. **S**ic etiā melius interpretandū q̄ dā nostri putauerūt: qd̄ i greco ē $\sigma\upsilon\lambda\lambda\alpha\mu$. **Q**d si latine vno verbo dici posset: cōpermanebit dicendū esset: ideo qz latine verbū nō pōt dici: vt saltē sentētia expmeref: dictū ē: pmanebit cū sole. **N**ihil est. n. aliud ē: cōpermanebit sol: q̄ pmanebit cū sole. **Q**uid aut magnū est pmanere cū sole ei p quē facta sunt omnia: et sine quo factū est nihil: nisi qz hec pphetia ppter eos premissa est: qui putant religionē nomis christiani vsqz ad certū temp⁹ in hoc seculo vlturā: z postea non futurā: **P**ermanebit q̄ cū sole: q̄ diu sol orit z occidit: hoc ē q̄ diu tempora ista volūtur: nō dērit ecclia dei: id est christi corp⁹ i terris. **Q**d vō adiūgit. **E**t ante lunā z generatiōes generationū. **P**otuit dicere: z ante solē: id est z cū sole: z ante solē: qd̄ intelligeret: et cum temporib⁹: z ante tēpora. **Q**d ergo temp⁹ antecedit eternū est: z hoc vere habendū ē eternū qd̄ nullo tpe variat: sicut in pncipio erat verbū. **S**ed p lunā significare maluit incrementa defectusqz mortaliū. **B**eniqz cū dixisset: ante lunā: volēs quodāmodo exponere p qua re lunā posuerit: generatiōes inquit generationū: tanq̄ diceret: ante lunam: id est ante generatiōes generationū: que transeūt decessiōe z successiōe mortaliū: tanq̄ detrimētis incrementisqz lunari⁹: ac p hoc qd̄ melius intelligit: ante lunam: nisi omnia mortalia imortalitate pcedere. **Q**d etiā sic nō incōueniēter accipi potest: vt qm humiliato calūniatore sedet ad dexterā patris: hoc sit pmanere cū sole. **S**plēdor em eterne glorie intelligit fili⁹: tanq̄ sol sit pater: z splēdor eius filius ei⁹. **S**ed sicut ista dici possunt de inuisibili substātia crea-

toris: nō sic de ista visibili creatura in qua sunt corpa celestia quo illustr⁹ eminet sol: de quo hec similitudo adhibita ē: sicut adhibet etiā de terrestrib⁹: petra: leo: agnus: homo habens duos filios et cetera. **E**rgo humiliato calūniatore pmanet cū sole: qz victo diabolo p resurrectionē: sedet ad dexterā patris: vbi iā nō morit⁹: z mors ei vltra non dominabit⁹: et hoc ante lunā tanq̄ primogenit⁹ a mortuis pcedēs eccliam mortaliū decessiōe ac successiōe trāseuntē. **I**pse sūt generatiōes generatiōm: aut forte qz generatiōes sunt quib⁹ generamur mortalit⁹. **G**eneratiōes aut generationū quib⁹ regeneramur imortaliter: et hoc est ecclia: quā ille antecessit: vt pmaneret ante lunā primogenit⁹ ex mortuis. **S**ane quod est in greco $\gamma\epsilon\pi\epsilon\alpha\sigma\ \gamma\epsilon\pi\epsilon\omicron\nu$: nōnulli iterptati sunt: nō generatiōes: sed generatiōis generationū: quia $\gamma\epsilon\pi\epsilon\alpha\sigma$ ambiguus est casus i greco: z vtz genitiu⁹ singulari sit $\tau\eta\sigma\ \gamma\epsilon\pi\epsilon\alpha\sigma$: id est hui⁹ generatiōis: an accusatiu⁹ pluralis $\tau\alpha\sigma\ \gamma\epsilon\pi\epsilon\alpha\sigma$: id ē has generatiōes: n̄ euidēter apparet: nisi qz merito sensus ille plar⁹ ē: vt tanq̄ exponēdo qd̄ dixerit lunā: secut⁹ adūgeret generatiōes generationū. **E**t descendet sicut pluuia in vellus: et sicut gutte stillates sup terrā. **R**ecoluit z admonuit illud quod factū est p iudicem **B**edeon: de christo id habere in finē. **P**etijt quippe ille signū a domino vt i area positum solum vellus compleret: et sicca eēt area: z rursū solū vell⁹ siccū esset: et cōplueret area: et ita factū ē. **Q**d significauit tanq̄ in area in toto orbe terraz: siccū vellus fuisse priorē populum israel. **I**dem ipse ergo christus descēdit sicut pluuia i vellus cum adhuc area sicca esset. **U**nde etiā dixit: **N**ō sum missus nisi ad oues que perierant domus israel. **I**bi matrem de qua formam serui acciper: in qua hominib⁹ appareret elegit: ibi discipulos quibus hoc idē precepit dicens: in viam gentiū ne abieritis: z in ciuitates samaritanorū ne introieritis. **I**te primū ad oues q̄ perierant dom⁹ israel. **C**um dicit: ite primū ad illas: ostendit z postea cū iam esset area compluēda: ituros eos etiā ad alias oues quenō essent ex veteri pplo israel: de quibus dicit: **H**abeo alias oues que non sunt ex hoc ouili: oportet me et ipsas adducere: vt sit vnus grex et vnus pastor. **I**nc z apostol⁹: **B**ico em inquit christum ministrū fuisse circūcisionis ppter veritatem dei: ad cōfirmā-

Alia lra.
† nō habet.
† stillicidia stil-
lantia.

Alia lra.
neratiōe
rationē.

das pmissiones patrum. Sic pluuia descēdit sup vellus sicca adhuc area. Sed qm̄ sequit: Gentes autē sup misericordia glorificare deū: vt accedente tempore comple ret quod p̄ pphetā dicit: Popul⁹ quē non cognoui seruiuit mibi: i obauditu aur⁹ obediuit mibi: videm⁹ iaz gratia christi siccam remāsisse gentē iudeoz: totūq; orbem terrarū in omib⁹ gentib⁹ christiane gratie plenis nubib⁹ cōplui. Alio quippe verbo eandē pluuiā significauit dicēs: Gutte stillantes nō iam sup vellus sed sup terrā. Quid est em̄ aliud pluuiā q̄ gutte stillātes? Ido autē illā gentem velleris nomie significari puto: vel q; expolianda fuerat auctoritate doctrine: sicut ovis expoliat vellere: vel q̄a in abdito eandē pluuiā detinebat: quā nolebat p̄putio p̄dicari: id est in circūcisistibus reuelari. **Oriet in dieb⁹ eius iusticia et abundantia pacis: donec tollat luna:** Hic qd̄ dictuz est: tollatur: alij interpretati sunt auferat: alij vō extollat: vnum verbū grecum: sicut vnicuiq; visum ē: trāsferētes qd̄ ibi positū ē: anthanereche. Sed qui dixerūt tollat: et qui dixerūt auferat: nō vsq; adeo dissonāt. Tollat em̄ magis habet cōsuetudo ita dici: vt auferat et non sit: q̄ ita vt altius eleuet. Auferat vō p̄sus alij intelligi nō potest: nisi vt p̄dat: hoc est vt nō sit. Extollat autē nihil nisi vt altius eleuetur. Qd̄ quidē cum in malo ponitur: supbiā solet significare: sicuti est: In tua sapiētia noli extolli. In bono at̄ ad honore p̄tinet ampliore: velut cū aliquid eleuatur: sicuti est: In noctibus extollite manus vestras i sancta et b̄ndicite d̄m. Hic ergo si auferat dictuz intellexerim⁹: qd̄ erit donec auferat luna: nisi efficiat vt non sit: Fortassis em̄ hoc intelligi voluit: ne vlti⁹ sit mortalitas: qm̄ nouissima inimica destruetur mors: vt pacis abūdātia vsq; ad hoc p̄ducatur: ne quid resistat felicitati beatorū ex infirmitate mortalitatis qd̄ erit in illo seculo: cui⁹ tenem⁹ fidelē p̄missionē dei p̄ Jesum christū d̄m nostrū: de quo dicit: Orietur in diebus ei⁹ iusticia et abundantia pacis: donec morte oīno deuicta atq; destructa oīs mortalitas absumat. Sin vō vocabulo lune: nō mortalitas carnis p̄ quā nūc trāsit ecclia: sed ip̄a oīno ecclia significata est: que p̄maneat in eternū ab hac mortalitate liberata: ita dictū accipiēdū est: Orietur i diebus eius iusticia et abundantia pacis: donec extollat luna: tanq̄ dicere: ori-

Alia lra.
t auferat.

etur in diebus eius iusticia que p̄radicti onem ac rebellionē carnis vincat: et fiat pax intantū crescēs et abūdans: donec luna extollat: id est eleuet ecclia p̄ gloriam resurrectionis: cū illo regnatura qui eam in hac gloria p̄mogem⁹ a mortuis at̄cessit: vt sederet ad dexterā patris: ita cum sole p̄manet ante lunam: quo postea extolleret et luna. **Et dominabit a mare vsq; ad mare: et a flumine vsq; ad terminos orbis terre.** Be q̄ vtiq; dixerat: **Oriet in dieb⁹ ei⁹ iusticia et abundantia pacis: donec extollat luna.** Si ecclia h̄ recte significat vocabulo lune: consequēter ostēdit q̄ late eandē ecclia fuerat diffusurus: cū adiecit et dominabit a mari vsq; ad mare. Mari quippe magno cingitur terra qui vocat ocean⁹: de quo influit quoddaz exiguū in medio terraz: et facit ista maria nota nobis que nauigij frequētant. Proinde a mari vsq; ad mare: a quolibet fine terre: vsq; ad quēlibet finem dominaturū dixit: cui⁹ nomen et potestas toto orbe fuerat p̄dicanda multūq; valitura. Qd̄ ne aliter posset intelligi: a mari vsq; ad mare: continuo subiecit: et a flumine vsq; ad terminos orbis terre. Quod ergo ait: vsq; ad terminos orbis terre: h̄ ante dixerat: a mari vsq; ad mare. Qd̄ vō nūc ait: a flumine: euidēter exp̄sit inde voluisse christū potestātē suaz iam cōmendare: vnde et discipulos cepit eligere: a flumine scz iordane: vbi sup baptizatū dominū euz descenderet spiritus sanct⁹: sonuit vox de celo: Hic est filius meus dilectus. Hic ergo doctrina eius incipiens: et magisterij celestis auctoritas dilatat vsq; ad terminos orbis terre: euz predicat euāgelium regni in vniuerso orbe in testimoniu omnibus gentibus: et tūc veniet finis. **Corā illo decident ethiopes: et inimici eius terram lingēt.** Per ethiopes a pte totuz omnes gentes significat: eam eligens gentē quā potissimū nominaret que in finibus terre est. Coram illo p̄cident. dictū est: adorabit eum. Et quoniaz scismata futura erāt p̄ diuersa terraz loca: que inuiderēt ecclie catholice toto terrarum orbe diffuse: eandem porro scismata p̄ hominū nomina se fuerant diuisura: et homines amando quib⁹ auctoribus scissa sūt glorie christi: que p̄ omnes terras est inimicatura. Ideo cum dixisset coram populo: decident ethiopes: adiunxit: et inimici eius terram lingēt: id est homines amabunt vt

Alia lra.
t terrarū.

Alia lra.
t p̄cident.

inuideat christi glie: cui dictu est: **Exaltare** sup celos de: et sup omnē terrā gloria tua. **Homo** quippe audire meruit: terra es: et in trā ibis. **Hac** trā lingēdo: id ē talis auctoritate vaniloqua delectati: eos amādo: et in suauissimos habendo contradicūt diuinis eloquijs qbus catholica ecclā pñūciata ē: nō in aliq pte terrarū futura: sicut quelibet scismata: sed in vniuerso mūdo fructificando atqz crescendo vsqz ad ipsos ethiopes extremos videlicet: et terribimos hoim peruetura. **Reges tharsis et isule mūnera offerēt: reges arabum et saba dona adducēt.** **Et adorabūt eus omnes reges terre: omnes gētes seruiēt ei.** Hoc iam nō expositorē: sed cōtemplatorē desiderat: imo nō solum tantū fidelū: sed etiā infidelium gemētuz infertur aspectibus: nisi qd fortasse querendum est qd dictuz sit: dona adducēt. **Ea** quippe adduci solent q ambulare posunt. **Nūquid** nam q de imolandis victimis dici potuit: **Absit** vt talis oriat in diebus ei iusticia. **Sed** ista dona q adducēda p̄dicta sunt: hoies mihi vident significare quos in societate ecclie christi: regū adducit auctoritas: q̄uis reges etiā psequētes dona adduxerit: nō sciētes qd facerēt sc̄tos martyres imolādo. **Cū** vō exponēt cās cur etiā tus honor deferret a regib⁹ ei⁹ seruiret ab oib⁹ gētib⁹. **Quia** libauit: inqt: **egenum a potēte: et paupē cui nō erat adiutor.** **Iste** egen⁹ et paup⁹ plus ē credētū i eū. **In** hoc populo sunt etiā reges adorātes eum. **Non** enī egeni esse dedignātur et paupes: id ē hūiliter peccata cōfiterentes: et egētes gloria et gratia dei: vt eos rex ille filius regis liberet a potēte: **Idē** quippe ē potens ille qui super⁹ calūniator est dictus: quē potētē ad homies sibi subdendos: et i captiuitate retinēdos nō virtus ei⁹ fecit: sed humana peccata. **Idē** ipse et fortis ē dicit⁹: ideo et hic potens: sed qui humiliāuit calūniatorē: et intrauit in domuz fortis: vt eo alligato vasa eius dirperet: hic liberauit egenum a potēte: et paupē cui nō erat adiutor. **Nō** enī hoc efficere potuit v̄ cuiusqz virtus: v̄ quisqz hō iustus: vel aliqz angls: **Cū** q null⁹ eēt adiutor: ipse adueniens saluos fecit eos. **Occurrebat** autem si ppter peccata homo tenebatur a diabolo: nūquid nam christo qui eruit egenum a potēte peccata placuerunt: **Absit.** **Sed.** **Parcet** ipse inopi et paup⁹: **Id** est

peccata dimittit illi hūili: et nō de suis meritē cōfidenti: aut de sua v̄tute salutē speranti: sed indigenti gratia saluatoris sui. **Cū** autē addidit: **Et animas pauperū saluas faciet:** **Utrūqz** adiutorū gratie cōmēdauit: et qd est in remissionem peccatorū: cum ait: **Parcet** paup⁹ et inopi: et qd est i p̄tatione iusticie cum addidit: et animas pauperum saluas faciet. **Nemo** enī sibi est idoneus ad salutē. **Que** sal⁹ ē: **Est** p̄fecta sal⁹ iusticia: s̄ nō nisi dei adiuuet grā: quia plenitudo legis nō est nisi caritas: q nō a nob⁹ exiit i nob⁹: s̄ diffūdit i cordib⁹ n̄ris p sp̄m sanctū qui datus ē nobis. **Ex** vsuris et iniquitate redimet animas eorū: **Que** sunt iste vsure: nisi peccata que etiam debita nominant. **Vsuras** autē appellatas puto: qz plus mali inuenit in supplicijs q̄ cōmissum est in peccatis. **Nā** (vbi gratia) cū homicida corpus tr̄n hōis perimat: aie aūt nihil nocere possit: ipius et anima et cor p̄ p̄dit in gehēna: **Propter** huiusmodi cōtemptores p̄sentis p̄cepti: et irrisores futuri supplicij dictū est: **Ego** veniēs cum vsuris exigerē. **Ab** his vsuris redimunt aie pauperū sanguie illo qui effusus est in remissione peccatorū. **Redimet** q̄ ab vsuris: remittēdo peccata q̄b⁹ debebāt ampliora supplicia. **Redimet** autē ab iniquitate: adiuuādo p gratiā etiā ad faciendā iusticiā. **Eadē** itaqz duo repetita sunt que supra dicta erāt. **Qd** enī supra est: parcet inopi et paup⁹: hoc intelligit: **Ex** vsuris: qd vō ibi dicit: **Vias** pauperū saluas faciet: hoc dictū videt: **Ex** iniquitate redimet: et ab vtroqz subaudit. **Nā** parcedo redimet ab vsuris: saluos aūt faciendo redimet ab iniquitate. **Ita** cum parcet pauperi et inopi: et aias pauperū saluas faciet: sic ex vsuris et iniquitate redimet animas eorū. **Et honorabile nomē eius coram ipsis.** **Vant** enī honorē nomini eius p tātis b̄ficijs: qui r̄ident: dignum et iustū esse gratias agere domino deo suo. **Vel** qd habent codices aliqui: **Et** honorabile nomē eorum corā ip̄o: quia et si videntur huic seculo contemptibiles christiani: nomen eorū coram ip̄o est honorabile: qui eis illud dedit: iam non memor nominū eorum p labia sua quibus antea vocabant: cuz essent gentiliū sup̄stitionibus obligati: vel suorum malorum meritorū signati vocabulis: anteqz essent christiani. **Quod** nomen honorabile est coram ip̄o: et si cōtempibile videt inimicis. **Et** viuet et da

Alia lra. nō habet.

Alia lra. liberabit. pauperē.

Alia lra. t eorum. t illo.

Alia lra. nō habet.

bitur ei de auro arabie: Non dicere:
 et viuet: de quo enim non posset dici h^o quā-
 tulocūq; spacio temporis viuet in hac ter-
 ra: nisi illa vita cōmendaret: in qua iam nō
 moriet: et mors ei vltra non dominabit: atq;
 ideo: et viuet qui p̄temptus est moriet: qm̄
 sicut alius p̄pheta dicit: tollet de terra vita
 eius. Sed quid est: et dabit ei de auro ara-
 bie? Nā qd̄ inde aurū etiā ille Salomō ac-
 cepit: in hunc psalmum figurate traiectum
 est: in alium verū Salomonē: id est verum
 pacificū. Non enim ille dominatus est a flu-
 mine vsq; ad terminos orbis terre. Sic ergo
 p̄pheta: est etiā sapiētes hui⁹ mūdi i chri-
 sto fuisse credituros. Per arabia autē etiā
 gentes intelligim⁹: per aurū sapientia: que
 ita excellit inter omnes doctrinas: vt aurū
 inter metalla. Unde scriptus est: Accipite
 prudentiā sicut argentū: et sapientiā sic au-
 rum p̄batū. **Et adorabūt de ip̄o semp.**
 Qd̄ h^o grecus περι αυτου: aliq̄ interp̄ta-
 ti sunt de ip̄o: aliqui p̄ ip̄o: vel p̄ eo. Quid
 est autē de ip̄o: nisi forte q̄ oram⁹ dicentes:
 adueniat regnū tuū: Christi nāq; aduētus
 p̄sentauit fidelibus regnū dei. Pro eo vō
 quō intelligit angustū est: nisi qz cū orat p̄
 ecclesia: p̄ ip̄o orat: qz corp⁹ ē eius. De chri-
 sto quippe et ecclesia p̄missum est sacramen-
 tū magnū: Erunt duo in carne vna. Nam
 vō qd̄ sequit. **Tota die:** Id est toto tem-
 pore. **Benedicent ei:** Satis apertū est.
**Et erit firmamentū in terra in su-
 mis montiū.** Omnes enim promissiones
 dei etiam in illo firmate sunt: quia in illo im-
 pletū est: quicquid pro salute nra p̄pheta: est.
 Nam summa montiū scripturarū diui-
 narū auctores: id est p̄ quos misstrate sunt
 intelligere cōuenit: in quib⁹ vtiq; ip̄e est fir-
 mamentū: quoniā ad illū oīa que diuinit⁹
 scripta sunt referunt. Hoc autē in terra esse
 voluit: qz p̄pter eos qui in terra sunt illa cō-
 scripta sunt. Unde et ip̄e i terrā venit: vt ea
 cūcta firmaret: id est in se mōstraret imple-
 ri. Oportebat enim inq̄t: impleri oīa que scri-
 pta sūt in lege et p̄phetiā et psalmis de me: id ē
 i summis montiū. Sic enim venit i nouissimis
 temporib⁹ manifestus mons dñi: parat⁹ in
 cacumie montiū: qd̄ hic ait: i summis mon-
 tiū. **Supertolle sup libanū fruct⁹
 eius.** Libanū solemus accipe veluti hui⁹
 seculi dignitatē: quoniā mons est libanus
 excelsas arbores habens: et nomē ip̄m in-
 pretat candidatio. Quid ergo mirū si sup
 huius seculi preclarū: omne fastigiū fruct⁹

Alia lra.
 t adorabūt.

Alia lra.
 t nō habet.

supertolle christus: cuius fructus dilecto-
 res omnia secularia culmina cōtempserūt:
 Si autē in bono accipim⁹ libanū p̄pter ce-
 dros libani quas plātauit: quis ali⁹ fruct⁹
 intelligēdus ē: qui sup hūc libanū extollit:
 nisi de quo ap̄ls dicit de caritate locut⁹:
 Adhuc supeminētē viam vobis demon-
 stro: Hoc enim et in primo monit⁹ munerū
 diuinorū vbi ait: Fruct⁹ autē spūs est caritas
 atq; inde cetera: vtiq; vbiq; cōsequētia cō-
 texunt. **Et florebit de ciuitate sicut
 fenū terre.** Quoniā ambigue posita ē ci-
 uitas: nec adiunctū est ei⁹ aut dei. Nō enim
 dictū est: de ciuitate ei⁹: vel de ciuitate dei:
 sed tm̄ de ciuitate: in bono intelligit: vt de
 ciuitate dei: hoc ē de ecclesia floreāt sicut fe-
 nū: sed fenū fructiferū sicut est frumenti.
 Nā et hoc fenū appellat in sancta scriptura
 sicut in Genesi iustum est p̄ducere terram
 omne lignū: et omne fenū: nec adiunctū est
 omne frumentū: qd̄ p̄culdubio nō p̄teriret
 nisi feni nomine etiam hoc intelligeret: et
 multis alijs scripturarū locis hoc inuenit.
 Si autē sic accipiendū ē: florebit sicut fenū
 terre: quēadmodū dictū est: oīs caro fenū:
 et claritas homis sicut flos feni: p̄fecto et ci-
 uitas illa intelligenda est que seculi huius
 societate significat. Nō enim frustra primus
 Rayn cōdidit ciuitatē. Exaltato itaq; fru-
 ctu chasti sup libanū: id ē sup arbores diu-
 turnas: et ligna imputribilia: qz ille fructus
 etern⁹ est oīs claritas homis: fm̄ tp̄alē secu-
 li celsitudinē feno compar: qm̄ a credenti-
 bus et vitā eternā iam sperant⁹ spernit feli-
 citas temporalis: vt impleat illud qd̄ scri-
 ptū est: Oīs caro fenū: et oīs claritas car-
 nis vt flos feni. Fenū aruit: flos decidit:
 verbū dñi manet in eternū: Ibi est fructus
 eius exaltat⁹ sup libanū. Semp enim caro fe-
 nū fuit: et claritas carnis vt flos feni. S^o qz
 nō demonstrabat que fuerat eligēda et pre-
 ponēda felicitas: flos feni p̄ magno habe-
 bat: nec solū minime cōtemnebat: sed etiā
 maxime appetebat. Quasi ergo tūc ita cē-
 ceperit: quādo enim animaduersum est atq;
 contemptū: quicquid florebat in seculo: ita
 dictum est: **Supertolle super libanū fru-
 ctus eius: et florebit de ciuitate sicut fenū
 terre:** id est diffamabit sup omnia qd̄ me-
 ternū p̄mittatur: et comparabit feno terre: qd̄
 quid p̄ magno habetur in seculo. **Sit
 ergo nomen eius benedictū in se-
 cula: ante solem p̄manet nomen ei⁹.**
 Per solem tempora significata sunt. Ergo

Alia lra.
 t nō habet.

in eternū pmanet nomē eius. Eternū enim antecedit tpa: nec claudif tpe. **Et bñdicent in ipō oēs trib⁹ terre:** In ipō quippe implet qd̄ pmissum est Abrae. Nō em̄ dicit in semib⁹ tanq̄ in multis: sed tāq̄ i vno: et semini tuo qd̄ est christ⁹. Abrae dicit in semie tuo bñdicent oēs tribus terre: neq̄ filij carnis: s̄ filij pmissōis deputant in semine. **Omnes gentes magnificabūt eū.** Tanq̄ exponēdo repetit⁹ est qd̄ supra dictū est. Quia. n. bñdicent i eo: magnificabūt eū: nō ipsi faciēdo vt magn⁹ sit q̄ p seipm magn⁹ est: sed laudādo et magnū fatendo. Sic em̄ magnificam⁹ deū: sic etiā dicim⁹: **Sāctificet nomē tuū: qd̄ semp vtiq̄ sanctū est.** **Bñdic⁹ dñs deus israel: q̄ facit mirabilia solus.** Cōsideratis omnib⁹ supradicti eructat hymn⁹: et benedicif dñs deus israel. Implet enim qd̄ ad illā sterlē dictū ē: et q̄ eruit te: ipse de⁹ israel vniuerse terre vocabif: ipse facit mirabilia solus. Qm̄ quecūq̄ faciūt: ipse in eis opaf: qui facit mirabilia solus. **Et bñdictū nomē glorie ei⁹ in eternū: et in seculū seculi.** Quid aliud latini interpretes dicerēt: qui nō possēt dicere: in eternū: et in eternū eternū: Quasi em̄ aliō dictū sit in eternū: et aliō i sc̄m ita sonat: **S̄ grec⁹ h̄z eis̄ Tov aiōva xai eis̄ Tov aiōva Tou aiōvōs** qd̄ forte cōmodius diceret: i sc̄m: et i seculū seclī: vt i sc̄m intelligeret quātū hoc seculū durat: in seculū autē seculi: qd̄ post huius finē futurū pmutif. **Et replebif glia eius omnis terra: fiat fiat.** Iussit dñe: ita fit: ita fit: donec illud quod cepit a flumie: pueniat oīno vsq̄ ad terminos orbis terre.

Explicit Tractatus de ps̄. LXXI.

Incipit Tractatus de ps̄. LXXII.

Audite audite dilectissima viscera corpis christi: quorū spes dñs de⁹ noster est: et nō respicitis in vanitates et insanias mendaces: et qui adhuc respicitis: audite: ne respiciat. **Psalm⁹ iste inscriptionē habet: id est titulū.** **Defecerunt hymni Dauid filij Jesse: psalm⁹ ipi asaph.** Tot habemus psalmos in quorū titulis scriptū est nomē Dauid: nusq̄ est addit⁹ filij Jesse: nisi in hoc solo: quod credendū est nō frustra factum neq̄ inaniter. **Vbiq̄ em̄ nobis inotuit de⁹: et ad intellectū vocat piū studiū caritatis.** **Quid ē defecerit hymni Dauid filij Jesse: Hymni laudes sunt dei cū cantico: hymni**

tantus sunt continentes laudes dei. Si sit laus et non sit dei: non est hymnus. Si sit laus: et dei laus: et nō cantef: nō ē hymn⁹. **Oportet ergo vt sit hymn⁹: habeat s̄ tria: et laudē: et dei: et canticū.** Quid est ergo defecerit hymni: Defecerūt laudes que cantant in deū. **Molestā rem et q̄si luctuosam videt nūciare.** Qui em̄ cantat laudem: nō solum laudat s̄ etiā hilariter laudat. Qui cantat laudē: nō solū cantat: sed et amat eū quē cantat. **In laude confitētis est pdicatio: i cantico amātis affectio.** Defecerūt ḡ hymni dauid ait: et addidit: filij Jesse. **Erat em̄ Dauid rex israel filij Jesse: tpe quodā veteris testamēti: quo tpe nouū testamētū occultū ibi erat: tanq̄ fructus i radice.** Si em̄ queras fructū in radice nō inuenis: nec tamē inuenis in ramis fructū: nisi q̄ de radice pcesserit. **Illo ergo tēpore p̄lo primo veniēte ex semie Abrae carnaliter: nā et populus secūdus ptinens ad nouū testamētū: ad semē Abrae ptinet: sed iā spūaliter.** **Illi ergo p̄lo p̄mo adhuc carnali: vbi pauci p̄phete intelligebāt: et quid desideraret a deo: et qm̄ haberet publice pdicari: p̄nūciauerūt futura hec tēpora: et aduentū domini nostri Jesu christi: et quēadmodū ipse christus fm̄ carnē nasciturus: in radice erat occultus in semie patriarcharū: et quodā tēpore reuelandus tanq̄ fructu apparēte: sicut scriptum est: **Floruit virga de radice Jesse: sic etiā ipsum nouū testamētū qd̄ i christo est: prioribus illis temporib⁹ occultus erat: solis p̄phetis cognitū: et paucissimis p̄hs: nō ex manifestatiōe p̄sentius: sed ex reuelatiōe futuroz.** Nam quid sibi vult fratres vt vnū quiddā cōmomez: quod Abraam mittens seruū suū fidelem ad desponsandā vxorem vnico filio suo: facit eū iurare sibi: et i iuramēto dicit ei: **Pone manū sub femore meo et iura:** Quid erat in femore Abrae: vbi ille manū iurans posuit? **Quid ibi erat: nisi qd̄ et tūc ei pmissum est: In semine tuo benedicent omnes gentes: Femoris nomine caro significat.** **De carne Abrae p̄ Isaac et Jacob: et ne multa cōmomez per Mariā dominus noster Jesus christus.** Quia vō radix erat in patriarchis vnde ostendim⁹: **Paulū interrogemus.** **Gentes iam credentes in christū et quasi sup̄bire cupientes contra iudeos q̄ crucifixerunt christū: cum et de ipō populo venerit: en alius paries occurrēs i angulo: id est in ipō christo de diuerso veniente pa-****